

PRÁVO EU

Evropská unie byla založena mezinárodními smlouvami uzavřenými dobrovolně členskými státy. Na rozdíl od minulých pokusů integrovat evropské státy spíše silou, je tedy tato forma integrace založena na právu. Jistou zajímavostí těchto smluv je skutečnost, že členské státy umožnily Unii, aby sama vytvářela své právo v mezích a na základě zakládacích smluv, tedy jak Smlouvy o Evropské unii, tak i Smlouvy o fungování EU. Touto normotvorbou Unie připomíná svým fungováním spíše než mezinárodní organizaci federativní stát.

VNITROSTÁTNÍ PRÁVO, MEZINÁRODNÍ PRÁVO VEŘEJNÉ A UNIJNÍ PRÁVO

VNITROSTÁTNÍ PRÁVO

Vnitrostátní právo je právo, které vytváří státy jednostranně pro své orgány a své obyvatele. Platí na jejich území a je závazné pro všechny subjekty v jejich moci. Jednotlivci vnitrostátní právo nevytvářejí, jsou ale povinni se jím řídit a státy disponují mocenskými prostředky, kterými mohou dodržování práva vůči jednotlivcům vynucovat a jeho případné porušení účinně sankcionovat.

MEZINÁRODNÍ PRÁVO VEŘEJNÉ

Mezinárodní právo veřejné upravuje vztahy mezi státy navzájem. Na rozdíl od vnitrostátního, mezinárodní právo veřejné nevzniká jednostranně, ale zpravidla společnou dohodou dvou a více států. Jeho pramenem jsou tedy především mezinárodní smlouvy. Tyto mezinárodní smlouvy jsou závazné pouze pro ty státy, které je uzavřely. Vynucování mezinárodního práva veřejného (povinností s mezinárodních smluv) si musí státy zajišťovat samy. Žádná globální síla, stojící nad státy, s donucovací a sankční pravomocí neexistuje. Státy tedy mezinárodní právo veřejné samy tvoří, jsou jeho adresáty a zároveň jej i samy vynucují.

Adresátem mezinárodního práva veřejného jsou tedy státy, odvozeně od nich též mezinárodní organizace. Pouze jim, a nikoliv jednotlivcům může mezinárodní právo veřejné zakládat práva či ukládat povinnosti. Současným trendem je ale přiznávat v určitých případech i mezinárodním smlouvám vnitrostátní účinky. Znamená to, že některé mezinárodní smlouvy mohou společně s vnitrostátním právem působit vůči jednotlivcům. Typické je to zejména pro ty mezinárodní smlouvy, které byly uzavřeny za účelem ochrany základních lidských práv a svobod. Pro jednotlivce to znamená, že se mohou u národních soudů dovolávat v případě zásahu do některého z jejich základních práv či svobod vedle vnitrostátních předpisů k jejich ochraně (v Česku např. Listina základních práv a svobod), též takových mezinárodních smluv (např. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod).

UNIJNÍ (DŘÍVE KOMUNITÁRNÍ) PRÁVO

Unijní (dříve komunitární) právo tvoří třetí a relativně samostatný systém práva vedle práva vnitrostátního a mezinárodního veřejného. Evropský soudní dvůr v historicky velmi důležitém rozhodnutí *COSTA vs. E.N.E.L.* konstatoval: „*Na rozdíl od obvyklých mezinárodních smluv vytvořila Smlouva o EHS vlastní právní rád, který ... se stal součástí právního řádu členských států a který jsou jejich soudy povinné aplikovat. Tím, že bylo na neomezenou dobu založeno Společenství, jež je vybaveno vlastními institucemi, právní subjektivitou, pravomocí vytvářet vlastní legislativu a schopností rozvíjet vlastní aktivity na mezinárodním poli a zejména skutečnými pravomocemi vyplývajícími z omezení kompetencí nebo přenosem pravomocí ze států na Společenství, tyto státy omezily svá suverénní práva..., a vytvořily tak soubor práva závazného pro jejich příslušníky i pro ně samotné.*“ V jiném svém rozhodnutí pak Evropský soudní dvůr potvrdil bezprostřední použitelnost komunitárního (dnes unijního) práva, když konstatoval „*každý vnitrostátní soudce, který rozhoduje v rámci své pravomoci, má povinnost plně používat právo Společenství a chránit práva, která toto právo poskytuje jednotlivcům....*“ (případ *Simmenthal*).

SHRNUTÍ

Unijní právo tvoří samostatný systém práva odlišný od vnitrostátního i mezinárodního veřejného práva. Jeho subjektem jsou státy i jednotlivci. Působí v členských státech Evropské unie vedle vnitrostátního práva a bezprostředně tak může právně ovlivňovat postavení jednotlivců. Vnitrostátní soudní a správní orgány jej mají považovat za vlastní právo a jako takové jej aplikovat společně s právem vnitrostátním.

PRAMENY UNIJNÍHO PRÁVA

Prameny práva obecně mohou být členěny podle různých kritérií. Podle původu a zakotvení tak rozlišujeme formální a materiální prameny práva, můžeme je členit podle jejich právní síly apod. Tato členění, obvykle používaná pro systematizaci vnitrostátního práva ale plně nevyhovují našim potřebám. Unijní právo si proto roztřídíme podle odlišného kritéria, a to podle jeho zdroje.

Podle zdroje, respektive původce unijního práva odlišujeme:

1. právo vytvářené členskými státy, tzv. akty členských států, resp. primární právo;
2. právo vytvářené Unií, tzv. akty Unie, resp. sekundární právo;
3. právo vytvářené společně Unií a třetím státem (tj. nečlenským státem)
4. právo, které není vytvářeno činností čl. států či Unie, ale vzniká spontánně jako projev respektu k určitým společenským zájmům a hodnotám, tzv. obecné právní zásady;

Specifickou povahu vykazují rozhodnutí Evropského soudního dvora. Zde můžeme rozlišovat dvě situace:

1. rozhodnutí Evropského soudního dvora, kterými jsou rušeny akty Unie pro neplatnost (ESD zde vystupuje jako negativní zákonodárce);
2. výkladová rozhodnutí Evropského soudního dvora. Ty sice nejsou formálně vzato pramenem práva, fakticky tak ale působí (vysvětleno bude níže).

Tabulka 1: Členění pramenů českého a unijního práva dle jejich právní síly

Unijní právo	České právo
primární právo	Ústava a Listina základních práv a svobod
mezinárodní smlouvy	ústavní zákony
nařízení a směrnice	zákony
	podzákonné právní akty (vyhlášky, nařízení atd.)

AKTY ČLENSKÝCH STÁTŮ (PRIMÁRNÍ PRÁVO)

Primární právo je tvořeno z aktů členských států. Ty mají povahu mezinárodních smluv, které mezi sebou členské státy Evropské unie uzavřely. Pramenem primárního práva jsou tzv. zakládací smlouvy tedy Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování EU, a dále též všechny smlouvy doplňující či měnící původní Římské smlouvy (Jednotný evropský akt, Maastrichtská smlouva, Amsterodamská smlouva, Niceská smlouva, Lisabonská smlouva).

Za pramen primárního práva dále považujeme přístupové smlouvy. Z pohledu ČR je významná zejména:

1. **Smlouva** mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Portugalskou republikou, Finskou republikou, Švédským královstvím a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku

(členskými státy Evropské unie) a Českou republikou, Estonskou republikou, Kyprskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Maďarskou republikou, Republikou Malta, Polskou republikou, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou **o přistoupení České republiky**, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky **k Evropské unii** a dále

2. **Akt o podmínkách přistoupení České republiky**, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie;

Shora uvedené dokumenty jsou mezinárodními smlouvami. Jejich zvláštní povaha je ale neumožňuje považovat za běžný pramen mezinárodního práva veřejného. Pokud o nich uvažujeme, pak v podstatě pouze jako o prameni komunitárního práva. S ohledem na to, že obsahují úpravu základních otázek existence Společenství a Unie, jejich orgánů, pravomocí, rozhodovací postupy, legislativní proces, politiky apod., považujeme tyto dokumenty za „**ústavu**“ Unie. Důvod tohoto označení vynikne, když si srovnáme obsah Smlouvy o fungování EU s obsahem české ústavy.

Odlišnost smluv, kterými byla Unie založena je dána i omezenou možností jejich změny. Na rozdíl od běžných mezinárodních smluv je není možné změnit prostou společnou dohodou všech zúčastněných států, ale je nezbytná účast též orgánů Unie. Návrh na změnu může podat buď některá z vlád členských států, nebo Komise. Návrh se podává Radě. O případné změně rozhoduje konference zástupců vlád členských států následně svolaná Radou. Otázku potřebnosti svolání konference je Rada povinna konzultovat s Evropským parlamentem a případně s Komisí po podání návrhu.

AKTY EVROPSKÉ UNIE (SEKUNDÁRNÍ PRÁVO)

Evropská unie se od jiných mezinárodních organizací zásadním způsobem odlišuje tím, že je oprávněna vytvářet vlastní legislativu, a to specifickým, na členských státech relativně nezávislým, způsobem. Ke splnění svých úkolů a za podmínek stanovených zakládacích (tj. Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o fungování Evropské unie) mohou orgány Společenství vydávat:

1. nařízení;
2. směrnice;
3. rozhodnutí;
4. doporučení; a
5. stanoviska.

Z uvedených aktů společenství pouze nařízení, směrnice a některá rozhodnutí mají povahu pramene práva. Doporučení a stanoviska nejsou právně závazná a proto je za pramen práva nepovažujeme.

Shora vyjmenované akty Unie jsou stručně charakterizovány v čl. 288 Smlouvy o fungování EU. Jiná ustanovení Smlouvy pak stanoví, které orgány, jakou legislativní procedurou a za jakým účelem mohou tyto akty vydávat. Jako příklad lze uvést např.:

- čl. 53 odst. 1 Smlouvy o fungování EU stanoví: *Za účelem usnadnění přístupu osob k samostatným výdělečným činnostem a jejich výkonu přijmou **Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem směrnice upravující vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o kvalifikaci, jakož i koordinaci právních a správních předpisů členských států týkajících se přístupu k samostatným výdělečným činnostem a jejich výkonu.***
- Čl. 108 odst. 2 Smlouvy o fungování EU stanoví: *Zjistí-li **Komise** poté, co vyzvala zúčastněné strany k podání připomínek, že podpora poskytovaná některým státem nebo ze státních prostředků není slučitelná s vnitřním trhem podle článku 107 nebo že je zneužívána, **rozhodne**, že dotyčný stát ve lhůtě stanovené Komisí takovou podporu zruší nebo upraví.*

NAŘÍZENÍ

Z čl. 288 Smlouvy o fungování EU vyplývá, že nařízení má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech. Nařízení je obdobou vnitrostátních zákonů. Z hlediska jeho povahy a účinků se od běžných zákonů nijak neodlišuje. Je rovněž všeobecně závazným právním aktem, který dopadá na blíže neurčený okruh subjektů a upravuje situace, které nastanou v budoucnosti. Pro jednotlivce nemá za normálních okolností význam mezi vnitrostátními předpisy a unijními nařízeními rozlišovat. Jednotlivec totiž může být adresátem obou jak zákonů, tak nařízení, je povinen se řídit tím, co stanoví a může uplatňovat práva, která mu přiznávají.

Nařízení vykazuje následující charakteristiky:

- unijní charakter
- přímá použitelnost

Nařízení se používá tam, kde je vhodné určitou otázku regulovat jednotně pro celou Evropskou unii. Tato jednotná unijní právní úprava následně nahrazuje případnou dosavadní vnitrostátní právní úpravu a používá se namísto ní. Nařízení je proto označováno jako nástroj viditelné unifikace práva.

Nařízení mohou být přijímány Radou, Radou společně s Evropským parlamentem, Komisí a Evropskou centrální bankou.

Tabulka 2: Příklad nařízení (zkráceno)

Nařízení Rady (EHS) č. 684/92 ze dne 16. března 1992 o společných pravidlech pro mezinárodní přepravu cestujících autokary a autobusy

RADA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,
s ohledem na [... *následuje preambule* ...]
PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

[... *ustanovení nařízení vypuštěna* ...]

KONTROLY A SANKCE

Článek 14

Jízdenky

1. Cestující v linkové dopravě nebo kyvadlové dopravě, s výjimkou zvláštní linkové dopravy, musí mít během jízdy jednotlivou nebo souhrnnou jízdenku, která uvádí tyto údaje:

- výchozí a cílové místo, případně i zpáteční jízdy,
- dobu platnosti jízdenky,
- cenu přepravy, a pokud cestující zaplatili rovněž za ubytování, tak též celkovou cenu za přepravu včetně ubytování a údajů o ubytování.

2. Jízdenka ve smyslu odstavce 1 musí být předložena na žádost oprávněného kontrolora.

Článek 15

Silniční kontroly a kontroly v provoznách dopravců

1. Povolení nebo kontrolní doklad musí být ve vozidle a musí být předloženy na žádost oprávněného kontrolora.

U dopravy uvedené v čl. 4 odst. 2 zastupuje kontrolní doklad smlouva nebo její ověřený opis.

2. Provozovatelé mezinárodní přepravy cestujících autokary a autobusy umožní všechny kontroly, které mají zajistit řádné provozování této přepravy, zejména pokud jde o dobu řízení a odpočinku. Při uplatňování tohoto nařízení jsou oprávnění kontroloři zmocněni:

- a) prověřovat účetní knihy a jiné podklady o činnosti dopravce;
- b) na místě vyhotovovat kopie nebo výtahy z účetních knih a jiných podkladů;
- c) mít přístup do všech provozoven dopravce, na jeho pozemky a do jeho vozidel;
- d) požadovat zpřístupnění všech informací obsažených v účetních knihách, podkladech a databázích.

[... *ustanovení nařízení vypuštěna* ...]

Článek 22

Platnost a použitelnost

Toto nařízení vstupuje v platnost třetím dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropských společenství.

Použije se ode dne 1. června 1992.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne 16. března 1992.

Za Radu

předseda

Jorge Braga De Macedo

SMĚRNICE

Směrnice je ve Smlouvě o fungování EU definovaná právní akt, který je závazný pro členské státy, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům. Charakteristika směrnic nejlépe vynikne, když si je srovnáme s nařízením.

S nařízením mají směrnice společné to, že jsou rovněž všeobecně závaznými normativními právními akty. Liší se naopak tím, že adresátem nařízení mohou být jak členské státy, tak i jednotlivci. Adresáty směrnic jsou naproti tomu výhradně členské státy. Další důležitá odlišnost pak spočívá ve skutečnosti, že nařízení zpravidla obsahují konkrétní a použitelnou právní úpravu. Jednotlivci se jimi mohou, resp. musí řídit. Soudy a správní orgány jsou povinny je aplikovat. Směrnice, jsou konstruovány odlišně. Můžeme si je představit spíše jako **závazný** „pokyn“ určený státu, v němž je vyzýván ke změně vnitrostátního práva, a v němž se zároveň uvádí standard, který má být dosažen. Státu je přitom ponechána tzv. implementační lhůta pro to, aby potřebné změny provedl. Pokud by se tak nestalo a potřebný standard by ve vnitrostátním právu nebyl dosažen, mohl by být tento stát žalován Komisí k Evropskému soudnímu dvoru.

Důvod proč unijní právo obsahuje nástroj, jako je směrnice musíme hledat v rozdílnostech mezi členskými státy. Může se jednat o odlišnosti právní, historické, kulturní aj. Ty jsou mezi jednotlivými státy natolik zásadní, že vyžadují specifický přístup, mají-li být překonávány. Integrace je z tohoto pohledu zajišťována dvojím způsobem:

1. unifikací práva, tj. „tvrdým způsobem“ prostřednictvím nařízení, kdy je určitá otázka upravena výlučně komunitárním právem, které nahradí případnou vnitrostátní legislativu. V každodenní praxi je pak používáno komunitární právo;

2. sbližováním práva, tj. „měkkým“ způsobem prostřednictvím směrnic. Ty stanoví právní rámec a cíl, který má být dosažen. Účel směrnice je naplněn její následnou implementací do vnitrostátního práva. V praxi je pak používáno vnitrostátní právo, jež bylo pozměněno k obrazu směrnice.

Obdobu směrnic v českém vnitrostátním právu nenalezneme. V členských státech obecně není rámcová legislativa zpravidla potřebná. Česká republika je unitárním státem s jednotným právem.

Z uvedených charakteristik směrnic vyplývají následující důležité skutečnosti:

1. adresátem směrnic jsou pouze státy – jednotlivec tedy nemůže směrnicí porušit. Porušení může být pouze členským státem, a to tehdy, pokud není do vnitrostátního práva implementována;
2. implementací směrnice rozumíme její zpracování do vnitrostátního práva. Není potřebná tehdy, pokud vnitrostátní právo již před přijetím směrnice vyhovuje jejímu standardu;
3. k tomu aby směrnice mohla ovlivňovat právní postavení jednotlivců, je nezbytná činnost na straně státu. Dokud stát směrnicí nezpracuje, je uplatňováno dosavadní vnitrostátní právo. Standard je potom v různých státech různý, což není žádoucí;
4. i po implementaci směrnic ve vnitrostátních právních řádech nejsou jednotlivé národní právní úpravy přesně stejné. Dochází pouze k jejich sblížení dosažením stanoveného standardu;
5. právní úprava otázek řešených směrnicemi je tedy dvojkolejná. Jednak je obsažena v komunitárním právu a jednak v právu vnitrostátním. Vůči jednotlivcům je obecně používáno jen právo vnitrostátní;
6. státy mohou bránit v dosahování cílů Společenství vyjádřených ve směrnicích tím, že směrnice neimplementují do vnitrostátního práva. To představuje problém, který musel být řešen. Popis řešení naleznete v kapitole.

V níže uvedené tabulce naleznete příklad směrnice. Povšimněte si prosím specifického jazyku, který tato směrnice používá, zejména se zaměřte na podtržený text. Tyto formulace jsou pro směrnice charakteristické a plně odráží jejich povahu a skutečnost, že nemají být aplikovány přímo jako nařízení.

Tabulka 3: Příklad směrnice (zkráceno, podtržení doplněno autorem této učebnice)

<p style="text-align: center;">Směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy ...</p> <p>vzhledem k tomu, že [... <i>následuje preambule</i> ...]</p> <p>PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:</p>

Článek 1

[... ustanovení směrnice vypuštěny ...]

Článek 6

Členské státy zavedou do svého právního řádu nezbytná opatření, aby umožnily každé osobě, která se cítí poškozena nedodržením zásady rovného zacházení ve smyslu článků 3, 4 a 5, domáhat se nápravy soudní cestou případně poté, co se obrátila na jiné příslušné orgány.

Článek 7

Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření na ochranu pracovníků před propouštěním, které je reakcí zaměstnavatele na stížnost podanou na úrovni podniku nebo soudní žalobu usilující o dodržování zásady rovného zacházení.

Článek 8

Členské státy zajistí, aby předpisy přijaté k provedení této směrnice a odpovídající předpisy, které jsou již platné, byly oznámeny zaměstnancům všemi odpovídajícími prostředky, například oznámením na jejich pracovišti.

Článek 9

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do třiceti měsíců po jejím oznámení a neprodleně o nich uvědomí Komisi.

[... ustanovení směrnice vypuštěna ...]

Článek 11

Tato směrnice je určena členskými státy.

V další tabulce uvidíte příklad implementace směrnice do českého práva.

Tabulka 4: Příklad implementace směrnice do českého práva

**Směrnice 7/97/ES: Článek 6 - Právo
odstoupit od smlouvy**

**český občanský zákoník (40/1964 Sb.): §
53**

1. V případě jakékoli smlouvy uzavřené na dálku musí být spotřebiteli poskytnuta lhůta alespoň sedmi pracovních dnů, v rámci které může od smlouvy odstoupit bez sankcí a bez uvedení důvodu. Jedinou platbou, která může být po spotřebiteli požadována, jsou skutečně vynaložené náklady spojené s vrácením zboží.

(7) Byla-li smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění.

(10) Uplatní-li spotřebitel právo na odstoupení od smlouvy podle odstavce 7, má dodavatel právo pouze na náhradu skutečně vynaložených nákladů spojených s vrácením zboží. Dodavatel je zároveň povinen vrátit spotřebiteli zaplacené finanční částky nejpozději do 30 dnů od odstoupení.

ROZHODNUTÍ

Rozhodnutí jsou individuální právní akty zpravidla určené konkrétní osobě/osobám nebo státu/státům. Ti jsou v rozhodnutí jmenovitě uvedeni a rozhodnutí je závazné jen pro ně. Rozhodnutí tedy postrádají na rozdíl od nařízení všeobecnou právní závaznost a nelze je tak považovat za skutečný pramen práva. Představují akt jeho aplikace.

Od směrnic se rozhodnutí liší tím, že jsou přímo použitelným konkrétním řešením určité situace. Směrnice naopak zakotvují jen standard, jehož má být dosaženo.

DOPORUČENÍ

Nejsou právně závazné, a proto je nepovažujeme za pramen práva. Mají nicméně velkou politickou váhu a v praxi bývají zohledňována. Doporučení lze chápat jako svého druhu návody k určitému žádoucímu či preferovanému chování. Adresátem doporučení mohou být jak členské státy, tak i jednotlivci.

STANOVISKA

Také stanoviska nejsou právně závazné. Důležitá jsou proto, že přispívají k právní jistotě členských států i jednotlivců tím, že právně nezávazně vymezují názory a postoje orgánů Evropské unie, které je vydaly, k určité věci.

JINÉ AKTY UNIE

Společenství může vydávat i jiné akty, než které dosud byly uvedeny. Zmíníme si alespoň specifické dokumenty přijímané Komisí, tzv.:

1. zelené knihy a
2. bílé knihy

V obou případech se nejedná o právně závazné dokumenty. Tedy, ani zelené, ani bílé knihy nemůžeme považovat za pramen práva. Přesto jsou velmi významné a zásadní měrou mohou ovlivňovat budoucí legislativu. Zelené knihy slouží především k tomu, aby Komise nastartovala proces úvah a konzultací k určité problematice, která se jeví být pro Unii důležitá a kde by bylo vhodné přijmout určitá legislativní opatření. Bílé knihy mohou na zelené knihy navazovat. Obsahují zpravidla konkrétní návrh možných řešení dané problematiky na úrovni Společenství.

Důležitou bílou knihou byla Delorova Bílá kniha o vnitřním trhu z roku 1985, která obsahovala seznam téměř tří stovek nejrůznějších legislativních opatření, a která byla základem pro pozdější přijetí Jednotného evropského aktu, jenž uvedená opatření implementoval. Příkladem zelené knihy může být Zelená kniha o přezkumu spotřebitelského práva v níž Komise vyzývá všechny zúčastněné osoby, aby vyjádřily svá stanoviska k problémům zjištěným v souvislosti s přezkumem komunitárního práva na ochranu spotřebitele a navrhly možná zlepšení stávající roztržité právní úpravy.

Zelené a bílé knihy jsou stejně jako právo Evropské unie veřejně přístupné na webových stránkách Evropské unie.

AKTY BÝVALÉHO II. A III. PILÍŘE EVROPSKÉ UNIE

Akty druhého pilíře, a platí to i o aktech pilíře třetího, nebyly součástí dřívějšího komunitárního práva a nevytvářely ani samostatný a právním řádům členských států aplikačně nadřazený systém práva. Zavazovaly pouze členské státy, ne však jednotlivce. Přijímala je buď Rada Evropské unie na návrh Komise, nebo některého z členských států, v některých případech též Evropská Rada. Lisabonská smlouva, ale zrušila pilířovou strukturu Evropské unie a tím zanikly i tyto specifické prameny evropského práva. Již přijaté právní předpisy zejména z oblasti trestního práva ale zůstaly dočasně zachovány.

ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA

Někdy bývají nesprávně mezi prameny práva Evropské unie řazeny i rozsudky Soudního dvora. Soudní dvůr sice sehrál zcela zásadní úlohu ve vývoji komunitárního práva, pravomoc vytvářet

právo ale nemá. Jeho rozsudky jsou závazné pouze pro své adresáty a nejsou tak precedenty jako rozhodnutí anglo-amerických soudů.

Rozsudky Soudního dvora přesto musí být soudy a správními orgány obecně sledovány a respektovány a to tehdy, pokud tyto rozsudky vykládají komunitární právo. Je tomu tak proto, že jedině Soudní dvůr podává závazný a správný výklad unijního práva. Smlouva o EU výslovně stanoví, že Soudní dvůr zajišťuje v rámci svých pravomocí dodržování práva při výkladu a provádění obou zakládacích Smluv a všech právních aktů na jejím základě přijatých. A jelikož jsou vnitrostátní soudní a správní orgány povinny aplikovat komunitární právo jednotně a správně, musí se fakticky řídit předchozími rozsudky Soudního dvora, které tento správný způsob výkladu obsahují.

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE

Moderní demokratický a právní stát je povinen zajistit, aby se adresáti právních norem měli možnost s těmito normami náležitým způsobem seznámit. Právo je proto vyhlášováno ve všech 23 úředních jazycích v oficiálních sbírkách a zpravidla nabývá účinnosti až uplynutím určité doby od vyhlášení. V České republice je takovou sbírkou např. Sbíрка zákonů České republiky. Rovněž Evropská unie si uvědomuje důležitost náležité publikace právních předpisů, a proto jsou veškeré právní akty Evropské unie vyhlášovány v Úředním věstníku Evropské unie.

V případě nařízení, směrnic a rozhodnutí je nezbytné, aby je před vyhlášením v Úředním věstníku Evropské unie podepsal předseda Evropského parlamentu a předseda Rady. V platnost vstupují dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.

Úřední věstník Evropské unie je závazným zdrojem práva Evropské unie a vychází každý pracovní den ve všech úředních jazycích Evropské unie, tedy i v češtině. Dostupný je v tištěné verzi případně elektronicky na hmotných nosičích dat. Nahlížet do něj je možné i dálkově přes Internet prostřednictvím databáze EUR-Lex.